

DOMINIQUE MINTEN
LIEVEN SIOEN
FOTO'S IVAN PUT

Het was een inriest verhaal, begin deze week. Nathan, 44 jaar geleden geboren als Nancy, had enkele journalisten uitgenodigd om afscheid te nemen van het leven. Zijn moeder had hem nooit de liefde gegeven waar elk kind naar hunkert. En een nieuw lichaam had hem niet met zichzelf verzoend. Een jaar na zijn mislukte geslachtsoperatie vroeg Nathan om euthanasie wegens ondraaglijk psychisch lijden. Het was de eerste keer dat een transgender euthanasie kreeg. Het verhaal doet denken aan de zelfgekozen dood van twee dove tweelingbroers begin dit jaar. Ook zij vroegen om euthanasie wegens ondraaglijk psychisch lijden. René Stockman reageerde toen geschokt. In een opiniestuk sprak hij van de 'banalisering van euthanasie' en de 'cultuur van de dood.' Vanuit zijn christelijke overtuiging is Stockman altijd een heftig tegenstander geweest van euthanasie. Als hoofd van tientallen ziekenhuizen en zorginstellingen doet zijn mening er ook toe. Zeker nu in de senaat verder zal gedebatteerd worden over de uitbreiding van de euthanasiewet. De broeder was deze week in het land, tussen het reizen door. Doorgaans woont hij in Rome. Gisteren bezocht hij de instelling Asster in Sint-Truiden. Maandag zit hij alweer op het vliegtuig naar India.

INTERVIEW

RENÉ STOCKMAN ZIET GEEN HEIL IN TOTAAL ZELFBESCHIKKINGSRECHT

Geneeskunde zal nooit alle lijden wegnemen

Was euthanasie de enige uitweg voor Nathan? Wat mag een kankermedicijn kosten? En is extra opvang het enige antwoord op de epidemie van psychische stoornissen in onze samenleving? René Stockman, generaal overste van de Broeders van Liefde, blijft weerwerk bieden tegen de cultus van de absolute zelfbeschikking.

Wat gaat er door u heen als u het verhaal van de euthanasie van Nathan leest?

'Compassie. En onmacht. Die man moet enorm geleden hebben. Hij voelde zich niet aanvaard in zijn familie en hij kon zichzelf niet aanvaarden.' 'Maar meteen stel ik me de vraag of euthanasie daar het juiste antwoord op was. Waren er echt geen alternatieven? Heeft men hem wel de juiste ondersteuning gegeven? Het is duidelijk dat Nathan al sinds zijn jeugd therapie en begeleiding nodig had. Ik weet niet of hij die gekregen heeft.' 'Men is wel ingegaan op zijn vraag naar geslachtsverandering. Maar blijkbaar was dat ook niet het juiste antwoord op zijn lijden. Nathan zelf vond die operatie in elk geval mislukt. En nauwelijks twee jaar later kreeg hij als ultiem antwoord euthanasie aangeboden.' 'Ik heb het wrange gevoel dat onze maatschappij een heel gevaarlijke richting uitgaat als dit de normale gang van zaken wordt. Absolute zelfbeschikkingsrecht komt in de plaats van bekommernis om een medemens in nood.' 'U blijft tegen euthanasie gekant, in alle omstandigheden?' 'Ja. Euthanasie botst met mijn christelijke visie op de mens. Het leven is een geschenk van God. Het heeft een intrinsieke waarde waar je niet aan kunt tornen.' 'Maar ook vanuit een humanistische overtuiging kan de vraag gesteld worden wat levenskwaliteit

is. Ik maak een onderscheid tussen essentiële en accidentele kwaliteit. Op palliatieve afdelingen slaagt men erin zelfs een minimale accidentele kwaliteit zo te verbeteren dat patiënten de zin in het leven behouden of herontdekken. Er komen mensen toe op palliatieve afdelingen met een vraag om euthanasie, maar toch vinden ze de zin in leven terug.'

U spreekt over een banalisering van euthanasie. Maar artsen als Wim Distelmans of Marc Co-syns gaan toch allesbehalve lichtzinnig om met de vraag om euthanasie.

'Neen. Maar ik vind wel dat ze te vlug meegaan in de vraag van om euthanasie. Ook de media, trouwens, die de stap naar euthanasie

bijna als normaal gaan voorstellen.'

Hoe zou iemand als Nathan in uw instellingen behandeld zijn?

'Wij gaan tot het uiterste in de begeleiding en de therapie, in de hoop dat de patiënt tot een ander besluit komt. Ik denk dat als die man van jongs af de ernstige psychische of psychiatrische ondersteuning had gekregen waar hij recht op had, hij de zin in het leven niet zou hebben verloren. Uiteindelijk is de vraag naar euthanasie een noodkreet.'

GEWETENSVRAAG

Er is onder de bevolking een breed draagvlak om euthanasie uit te breiden naar minderjarigen en dementerenden.

'De banalisering van euthanasie is een signaal dat de maatschappij erop achteruit gaat. Het is een gevolg van het neoliberale denken dat zelfbeschikking heilig is. Door de individualisering verliezen we onze medemenselijkheid'

'Dat stel ik ook vast. Voor mij is dat het signaal dat de maatschappij erop achteruit gaat. Het is een gevolg van het neoliberale denken dat zelfbeschikking heilig is. Door de individualisering verliezen we onze medemenselijkheid.' 'En juist daarom vind ik het onze plicht om de gewetensvraag te blijven stellen. Tegenstanders van euthanasie worden in de hoek gedreven, omdat we vanuit een christelijk mensbeeld redeneren. Maar het is ons recht en onze plicht om weerwerk te blijven bieden.'

U voelt zich in de hoek?

'Ja. We krijgen zelfs niet meer de kans om onze argumenten te geven, omdat onze ideologie niet strookt met de ruimere maatschappelijke visie.'

U hebt nochtans zelf ooit geschreven dat in deze een consensus niet mogelijk is, omdat het mensbeeld van gelovigen en ongelovigen fundamenteel verschillend is. Is het dan niet goed dat de wet een kader schept waarbinnen iedereen vanuit zijn eigen overtuiging kan kiezen voor zijn levenseinde.

'Dat opiniestuk was een uitnodiging om over levensbeschouwelijke grenzen heen samen na te denken over wat levenskwaliteit betekent. Levenskwaliteit is immers géén ideologisch gegeven. Over de vraag hoe die te verbeteren moet wel een consensus mogelijk zijn, zodat de vraag om euthanasie niet

gesteld hoeft te worden.'

De levenskwaliteit verbeteren van mensen aan het einde van hun ziekte, dat is toch wat de palliatieve zorg doet?

'Ja, maar in het geval van Nathan is er zelfs geen palliatieve zorg aan bod gekomen. Men heeft meteen gefocust op de vraag naar euthanasie. De kortste weg.'

Wat zijn binnen de Broeders van Liefde de richtlijnen als een patiënt om euthanasie vraagt?

'We hebben daar duidelijke procedures rond uitgewerkt. We keren ons niet af van de vraag, maar zeggen uitdrukkelijk dat binnen onze voorzieningen euthanasie niet aan bod kan komen. Als na alle mogelijke zorg de patiënt toch bij zijn vraag blijft, zullen we hem of haar doorverwijzen.'

En alle artsen zijn het daarmee eens?

'Er wordt over gediscussieerd. Sommigen zullen een andere mening zijn toegedaan. Maar de lijn is duidelijk en er bestaat een vrij grote consensus rond.'

LIJDEN

Vindt u dat u gefaald hebt als een patiënt toch bij zijn vraag om euthanasie blijft? Of durft u toch al eens te twifelen aan uw uitgangspunten?

'Neen. Wij hebben in dat geval gedaan wat mogelijk is vanuit onze overtuiging.'

>>> Lees verder op blz. 14